

УДК 338.242.2

Островська Г.Й.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДОМІНАНТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ЛІДЕРСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Ostrovska H.J.

DOMINANTS OF INTELLECTUAL LEADERSHIP OF ENTERPRISE

Панорама наукових досліджень дає змогу стверджувати, що розгляд лідерства як особистісного потенціалу, який ознаменувався в науковому дискурсі в результаті міждисциплінарного підходу і започаткувався у річищі ідей щодо сукупності фізичних та інтелектуальних здібностей його власника, в сучасності отримав подальший розвиток як у процесному управлінні соціально-економічними системами, так і в палітрі його форм. Вияв лідерства у нових формах зумовлений розширенням його присутності в динамічних економічних процесах ринкового середовища, в основному конкуруючого характеру, та в залежності від класифікаційних ознак обумовлює виділення різноманіття його видів – глобального, галузевого, економічного, організаційного, інтелектуального тощо. Одностійність вчених та фахівців-практиків щодо посилення процесів інтелектуалізації в економіці на фоні процесу зближення глобального і національного ринків здійснює проєкцію відповідно на функціонування вітчизняних підприємств. Їх прагнення до конкурентоспроможності зумовлює стратегічну орієнтованість на діяльність, що має конкретизуватися та знайти узгодження за всіма функціональними напрямками.

Згідно результатів дев'ятого щорічного опитування керівників найбільших компаній світу «Переосмислення критеріїв успіху в епоху глобальних змін», серед яких була 41 українська компанія, продемонстровано усвідомлення, що для успішного подолання існуючих викликів, необхідно зосередитися на трьох ключових компетенціях: вмінні відповідати новим очікуванням, освоєнні технологій та інновацій, а також залученні кваліфікованих кадрів для реалізації стратегій, направлених на задоволення зростаючих очікувань та опанування методів оцінки успішності і інформування про досягнення. У цьому контексті 71 % українських CEO основним пріоритетом для бізнесу та суспільства називають висококваліфіковані, освічені кадри з високим рівнем адаптивності, здатних ефективно застосовувати на користь компанії новітні технології та впроваджувати найбільш інноваційні розробки. Попри це, для більшості компаній досягнення зростання за рахунок інновацій все ще є недосяжною амбіцією. Додатковим викликом для них стають інновації, спрямовані на задоволення попиту на екологічно чисті та етичні товари та послуги, і багато компаній наразі лише розпочинають робити перші кроки у цьому напрямку. Разом з цим, лише 24 % українських CEO готові зробити акцент на розвиток майбутніх лідерів у своїх компаніях, в той час як вдвічі більша кількість CEO у світі (49 %) роблять ставку на розвиток перспективних спеціалістів з лідерським потенціалом.

Основними домінантами інтелектуального лідерства сучасного підприємства є система управління знаннями, знання та компетенції персоналу, технології. Цільове призначення системи управління знаннями полягає у впровадженні організаційного механізму, здатного сприяти розвитку знанневоємної діяльності та забезпечити її економічну ефективність на всіх етапах життєвого циклу інновацій. Реалізація менеджерами загальних та унікальних професійних компетенцій дає змогу акумулювати наявні і згенерувати нові індивідуальні та колективні знання, які в результаті їх практичної реалізації утворюють нову додаткову вартість, що свідчить про трансформацію наявного інтелектуального потенціалу в інтелектуальний капітал

підприємства. Набір професійних компетенцій фахівців визначається потребами сучасного бізнес-середовища і вказує на необхідність володіння галузевим інструментарієм, інформаційними технологіями, навичками ділових комунікацій, здатністю до колективної співпраці, оперативного реагування на зміни. На думку професора Мельбурнського університету П. Гріффіна – керівника міжнародного наукового проекту з оцінки та викладання, навичок і компетенцій XXI-го ст., акценти сучасності зміщуються в бік уміння критично мислити, здатності до взаємодії і комунікації, творчого підходу до справи. «The Economist» опублікував результати дослідження 19 бізнес-секторів в 26 країнах світу, і підприємницьке мислення було названо в числі найважливіших навичок сучасної людини, в результаті чого до перерахованих компетенцій додається здатність сприйняття ризиків бізнесової діяльності. На окрему – особливу увагу заслуговують підприємницькі компетенції фахівців, які проявляються у здатності знаходити нові ідеї і перетворювати їх в бізнес. Разом з цим, необхідність володіння базовим набором професійних компетенцій менеджерів залежить від організаційно-посадового рівня (табл. 2) [12, с. 51].

Таблиця 2

Піраміда професійних компетенцій менеджерів за організаційно-посадовими рівнями

Організаційно-посадові рівні	Оперативний менеджмент	Лідерство	Проектний менеджмент	Процесне управління	Системне управління	Мотивація	Стратегічне управління
Топ-менеджери	+	+	+	+	+	+	+
Керівники бізнес-структур, підрозділів, філій	+	+	+	+	+	+	
Функціональні менеджери	+	+	+	+	+		
Лінійні менеджери	+	+	+	+			
Менеджери робочих груп	+	+	+				
Фахівці, кадровий резерв	+	+					

Наступною важливою домінантою забезпечення інтелектуального лідерства підприємства є технології, які повинні як мінімум бути відповідними рівню інтелектуального потенціалу персоналу, а як максимум – стимулювати розширене відтворення інтелектуального потенціалу персоналу, яке також може бути спрямоване на продукування нових технологій. Важливість технологічної компоненти у досягненні інтелектуального лідерства обумовлюється взаємозалежністю технологічної модернізації від організації ведення існуючих та перспективи появи нових видів бізнесу. У контексті дослідження актуальною вбачається перспектива соціально-відповідальних технологій, парapsихологічних технологій та технології продукування людської свідомості, для створення яких необхідні нові фізичні принципи, розуміння місця нової технології в бізнес-процесах та бачення подальшого напрямку руху, за інших умов технологічні відкриття залишаються лише надбанням науки. Вагомим синергетичним результатом прагнення до інтелектуального лідерства в площині економічної ефективності вважається зростання ринкової вартості підприємства за рахунок нарощування та використання інтелектуального потенціалу підприємства.

Список використаних джерел:

1. Приймак В. Модель професійних компетенцій сучасного менеджера. / В. Приймак // Економіка. – 2012. – № 137. – С. 49–52.